

УДК 141.2:164.02:008"18/19"

ORCID ID <https://orcid.org/0000-0002-7429-2013>DOI: <https://doi.org/10.37627/2311-9489-26-2024-2.41-52>

ОСОБЛИВОСТІ РОЗУМІННЯ МІФУ В ТЕОРІЯХ ІНТЕЛЕКТУАЛІВ КІНЦЯ ХІХ – СЕРЕДИНИ ХХ СТОЛІТТЯ

Довганик

Олесь Ігорович

аспірант кафедри культурології,
Національний університет
«Києво-Могилянська академія»,
м. Київ

oles.dovhanyk@ukma.edu.ua

Oles Dovhanyk

postgraduate student of the
Culturology Department, National
University of Kyiv-Mohyla Academy,
Kyiv

oles.dovhanyk@ukma.edu.ua

Анотація. У статті розкривається багатогранне розуміння міфу та особливості його дефініції в різних галузях знання такими дослідниками, як-от: Б. Маліновський, Дж. Фрейд, К. Леві-Строс, З. Фрейд, К. Абрахам, О. Ранк, Р. Закс, К. Юнг, Е. Касієр та Р. Барт. У дослідженні визначаються центральні компоненти міфу та їхня роль у конструюванні соціокультурного виміру. З'ясування специфіки розуміння міфу в теоріях дослідників здійснювалося на основі використання таких методів та підходів: критично-аналітичний, типологічний, порівняльний, історичний, системний. У дослідженні встановлено, що міф є центральною складовою формування символічної площини людини. Розкрито, що міф слугує інтерпретаційним фреймом навколишнього світу для різних груп або спільнот. Ідентифіковано мінливість внутрішньо-змістового наповнення міфу відповідно до соціокультурних трансформацій суспільства.

Новизною наукової розвідки постає комплексний міжгалузевий теоретичний огляд і аналітика різних підходів до осмислення проблематики міфу в гуманітарному знанні. Це сприяє формуванню систематизованого уявлення про значення та місце міфу в культурологічному вимірі.

Ключові слова: міф, архетип, міждисциплінарність, міфологічна думка, культурологічний вимір, політичний міф, культурні проблеми, культурні практики.

Актуальність дослідження зумовлена перманентним інтересом людини до розуміння соціокультурних процесів. Осмислення останніх уможливується завдяки використанню певної системи міфів, що слугують комплексом загальнокультурних сенсів. Значний інтерес до вивчення міфу визначається його змінністю та мінливістю. Його змісти та колективні образи в межах будь-якої спільноти сприяють модифікації соціально-культурної структури або деяких її компонентів. Цінність дослідження полягає в подоланні науково-позитивістського передсуду щодо архаїчності та примітивності міфу або міфологічного типу мислення. Значна кількість сучасних науковців однобічно та редуковано стверджують, що міф постає пережитком минулого та являє собою певну нерепрезентативну

абстракцію. На противагу цьому, у дослідженні репрезентовано значну роль міфу в процесі формування, збереження та транслювання універсальних культурних образів у діяльності суспільства. Це сприяє підвищенню рівня обізнаності індивідів щодо важливості міфів та міфологічного мислення в науково-дослідницькому та соціокультурному знанні.

Теоретичне осмислення проблематики міфу недостатньою мірою представлено в сучасних наукових розвідках. Наслідком цього постає відсутність систематизованого та комплексного теоретичного осмислення вищевказаного феномену. Проблематика дослідження криється в труднощах універсального та єдиного осмислення ролі міфу в культурному бутті народу. Однак, міф допомагає індивідам або спільноті здійснити релевантну саморефлексію, що позитивно впливає на усвідомлення власної історично-темпоральної ретроспективи.

Актуальність дослідження детермінована типологічним розширенням міфів на початку минулого століття. У XX столітті відбувається створення штучних політичних міфів з метою впливу на суспільні уявлення стосовно розуміння соціокультурних процесів. Зважаючи на це, здійснюється об'єктивація суспільства та подолання його агентності на основі впливу модерних кратологічних міфів, які спрямовані на маніпулювання колективною свідомістю.

Тематика теоретичного осмислення міфів ґрунтовно розроблена в різних сферах знань, починаючи з кінця XIX століття. Проте в межах нашої наукової розвідки обрано стратегію аналітики новітніх досліджень, які здійснюють розробку міфологічного дискурсу, зважаючи на напрацювання попередників у цій сфері знань. До основних досліджень із запропонованої проблематики можна зарахувати такі наукові напрацювання: «Концепція міфу у творчості Ролана Барта» О. Легеза (Легеза, 2019); «Теорія міфу: дослідження міфічної казки та її впливу на сучасне життя» А. Піллай (Pillai, & Kaushal, 2021); «Міф як об'єкт дослідження лінгвістики та суміжних наук» К. Севрук (Севрук, 2024); «До питання про сучасні міфи. Політичний міф як прикладна міфологія» В. Омельченко (Omelchenko, 2021); «Міфологізм у новітній зарубіжній літературі» Д. Ткачук (Ткачук, 2021); «Зигмунд Фрейд і Карл Юнг про міфи та архе-

типи колективного несвідомого: неусвідомлена схожість» В. Менжулін (Menzhulin, 2021). В усіх зазначених публікаціях здійснюється загальна характеристика концепції міфу з позиції її розуміння в різних галузях знання або теоретичних напрацюваннях науковців. Дослідники звертають увагу на важливість міфу або міфологічної думки в процесах соціально-культурної діяльності людини та формування її ціннісно-світоглядних орієнтацій. Одна частина досліджень є теоретично спрямованою, оскільки в ній здійснюються репрезентації основних напрацювань з вивчення міфів. Інші наукові розвідки демонструють можливості використання теоретичних обґрунтувань поняття «міф» у практичних дослідженнях.

Центральними перевагами зазначених публікацій можна вважати: прецизійне опрацювання одного з підходів до розуміння міфу; демонстрація впливу ролі та місця впливу в соціально-культурному вимірі суспільства; надання часткової інтерпретації різними дослідниками стосовно напрацювань з міфології. На нашу думку, у вищезазначених дослідженнях наявні такі неточності або прогалини: використання застарілих дослідницьких джерел; відсутність методологічної гнучкості та валідності обраних методів; редукція та однобічність у вивченні проблематики міфу; недостатній рівень аналітики підходів до розуміння міфу. Зважаючи на це, важливо репрезентувати комплексне та міждисциплінарне вивчення феномену міфу на основі використання сучасних наукових розвідок із запропонованої проблематики. Це дасть змогу доповнити попередні наукові розвідки та частково подолати наявні недоліки.

Нами окреслена *мета* визначити специфіку осмислення поняття «міф» у напрацюваннях (теоріях) дослідників. Відповідно до мети перед нами постали такі *завдання*: з'ясувати основні положення та ідеї таких теоретиків або дослідників міфу, як Б. Маліновський, Дж. Фрейзер, К. Леві-Строс, З. Фройд, К. Абрахам, О. Ранк, Р. Закс, К. Юнг, Е. Касіер та Р. Барт; виявити кореляції між рефлексіями представників різних напрямів розуміння міфу; продемонструвати особливості функціонування сучасних політичних міфів; розкрити вплив соціально-культурних міфів на формування колективної свідомості.

У дослідженні запропоновано систематизований та міждисциплінарний теоретичний огляд

феномену міфу. У статті вперше виявлено спільні та відмінні ознаки між концепціями, на перший погляд, різних і партикулярних наукових напрямів вивчення міфів.

Теоретико-методологічний інструментарій дослідження:

а) критично-аналітичний (сприятиме виявленню напрацювань дослідників з міфології; допоможе здійснити комплексну аналітику теоретичної розробленості міфологічної тематики);

б) історичний (дасть змогу хронологічно простежити виникнення різноманітних теоретичних концептів розуміння та вивчення міфу; сприятиме виявленню еволюції та динаміки дослідження феномену міфу);

в) порівняльний (допоможе зафіксувати спільні та відмінні риси, наявні в різних традиціях розуміння міфів);

г) типологічний (сприятиме зарахуванню наукових доробків з міфології певного науковця до відповідного напрямку вивчення цього феномену);

д) системний (дасть змогу виявити та простежити зв'язки між різними теоріями або підходами до розуміння міфів).

Виклад основного матеріалу та обґрунтування отриманих результатів. Варто розпочати наукову розвідку з огляду напрацювань стосовно феномену міфу британського антрополога польського походження Б. Маліновського. 1926 року була опублікована його праця «Міф у примітивній психології» (Malinowski, 1926). У цій праці дослідник звертає увагу, що розуміння міфу можливе за умови інтеграції в нього або завдяки спостереженню за його здійсненням. Осмислення міфу відбувається лише завдяки двом умовам: розумінню емоцій, які він викликає в суб'єктів його здійснення та усвідомлення проблем, що наявні в його виконавців (Malinowski, 1926).

На думку дослідника, міф являє собою реальність, яку ми переживаємо (Malinowski, 1926). Він не є певною історичною розповіддю чи оповіданням. Британський науковець зазначає, що під час вивчення міфу на основі вищеописаного алгоритму він дистанціюється від символічності та постає словесною репрезентацією первісної реальності. Міф набуває характеру патерну, який включає та відображає релігійні потреби, моральні та практичні приписи та забезпечує підтримку соціальної взаємодії в суспільстві. Дослідник стверджує, що

міф не виконує наукову, літературну, розважальну функції (Malinowski, 1926).

Міф, будучи реальним або переживаним, надає іншим речам реального характеру. Він конститує реальність чогось та слугує основним продуцентом соціального ладу або морально-ціннісної орієнтації для певного колективу осіб (Siedin, 2021). На думку Б. Маліновського, міф має дуалістичну або подвійну функцію. З одного боку, він є соціально-функціональним, з іншого, виконує сакрально-магічну функцію. Цінність міфу визначається його важливістю для певної спільноти. Це свідчить про те, що міф не є претензією на істинну реальність у метафізичному розумінні, а є колективною згодою на певний тип реальності. Оживлення міфу відбувається в соціальному вимірі, а не індивідуально. Залежно від особливостей розвитку суспільства в його межах існуватиме унікальний міф. Він може трансформуватися або доповнюватися (еволюціонувати) з огляду на поведінку спільноти та загальноновизнані нею правила взаємодії. Людина — істота соціальна (Siedin, 2021).

Натомість Дж. Фрейзер у праці «Золота гілка» (Frazer, 1890/2012), опублікованій 1890 року, зазначає, що на поведінку сучасної людини впливають первісні міфи. На його думку, міф є фікцією, яка повинна легалізувати ретроспективні традиції та виникнення певних предметів. У вивченні міфу спрацьовує сократівський імператив відповідно до якого знання породжує незнання. Звідси можна зробити умовивід, що чим більше ми знаємо про міф, тим більше постає нерозв'язаних питань, які стосуються міфології в цілому (Frazer, 1890/2012).

Дж. Фрейзер надає міфології статусу примітивної науки. Міф дає змогу пояснювати ритуали (Ткачук, 2021). Дослідник вважає, що міф є словесним вираженням ритуалу (міфологічної дії). У ХХ столітті вказану тезу критикували дослідники, які демонстрували, що не всі ритуали мають міфологічне вираження і не всі міфи потребують ритуалу. Представник соціальної антропології вважає, що міф спрямований на пояснення антропоморфічних та теріоморфічних ознак у божеств. Тому міфи походять від культів, а не доісторичних ритуалів. Мета ритуалів та обрядів полягає в наданні вітальності або життєвих сил вождю-богу. Ритуал смерті короля сприяє збереженню священного життя та позбавлення людей від їхніх гріхів через його жертвоприношення (Ткачук, 2021).

На думку дослідника, магія, наука та релігія відрізняються між собою через предмет, функції та роль (Frazer, 1890/2012). Наука базується на теоретичному й емпіричному знанні, функціонуючи на основі власних законів. Магія є синтезом ритуалу та міфу. Основним її каталізатором постає диво, яке виходить за межі раціонального пояснення або пізнання. У своїй праці «Золота гілка» (Frazer, 1890/2012) дослідник розкриває особливості магії та здійснює опис міфів, ритуалів чи обрядів. На думку дослідника, міф здійснює опис ритуалів та звичаїв. Однак, він (міф) не забезпечував їхнє істинне пояснення або характеристику. Для Дж. Фрейзера міф постає словесним вираженням або еквівалентом ритуалу (Frazer, 1890/2012).

Оригінальним підходом до вивчення міфів можна вважати структуралістську концепцію розроблену К. Леві-Стросом. У своїх працях «Структурна антропологія» (Lévi-Strauss, 1963) опублікованій 1963 року, та «Первісне мислення» (Lévi-Strauss, 1962), яка була опублікована 1962 року, дослідник зазначає, що міф є феноменом несвідомих структур, який забезпечує тотожність мислення та сприйняття всіх індивідів незалежно від їхнього історичного або географічного місцезнаходження. Він вважає міф першою формою мислення людини (Lévi-Strauss, 1962). Однак, елементи міфологічного мислення репрезентуються в усіх етапах соціально-культурної еволюції людства. На думку К. Леві-Строса, міф корелюється з асоціативністю людини в позачасовому вимірі. Незалежно від своєї приналежності до певної спільноти або соціально-культурної площини, особа на формально-структурному рівні продукує схожі міфи, які можуть частково відрізнитися лише змістовно.

У цьому контексті варто зазначити, що міф характеризується бінарними опозиціями (Леві-Строс, 2001). Універсальними бінарними опозиціями вважаються такі: «божественне та земне»; «життя-смерть»; «добро-зло». Міф сприяє зменшенню напруги між ними на основі виникнення медіатора, який поєднує риси бінарної опозиції. Прикладами медіаторів у різних культурно-історичних епохах вважаються тварини, титани або боги, зокрема ворон, Зевс, Прометей (Титар, 2008). Міф є сакральністю для певної спільноти, у межах якої він виникає. Також міф розкриває структуру взаємозв'язків цього суспільного утворення через інтерпретацію себе. Він охоплює традиції, ієрар-

хію, ритуали та обряди, які притаманні певній сукупності осіб. У ньому наявні нелінійності, він дистанційований від раціоналізму та логіки. На думку К. Леві-Строса, міф має дуалістичну природу, оскільки належить до мовних та позамовних явищ водночас. Міф здійснює репрезентацію певного ретроспективного досвіду на основі властивої йому структури. Остання є перманентною та стосується всіх часових модусів, тобто минулого, теперішнього та майбутнього. Тому міфологічна думка охоплює синхронію і діахронію. Французький антрополог зазначає, що структура міфу дистанційована від соціально-історичного контексту та виникає спонтанно (Титар, 2008).

На думку К. Леві-Строса, міфи мають не лише схожу структуру, але й виконують ідентичну соціальну функцію в різних суспільствах (Cook, 1976). Телеологія міфу полягає в сприянні розуміння світу та зниження рівня його суперечливості або метаморфозності. Міф є шляхом примирення людини зі світом та собою. Найоптимальнішим способом фіксації несвідомих структур вважається виявлення міфологічної думки. Особи, передаючи та створюючи міфи, лише опосередковано або частково розуміють їхню структуру. Компоненти міфологічного мислення охоплюють перцептивні образи та концепти. Науковець зазначає, що неможливо цілісно та остаточно вивчити міфи, оскільки вони є мінливим, динамічним феноменом, який змістовно визначається соціальним контекстом. Міф однієї культури завжди є частковою або повною метафорою іншої. Він не має первинного початку або першоджерела. Кожен міф корелюється з іншим та відсилає до нього. Усі значення відсилають до однієї відповіді. Міфологічна мова здійснює селекцію сенсів аналогічно до мови, яка артикулює фонеми (Cook, 1976).

Цікаво визначається місце та роль міфу в поглядах представників психоаналізу, зокрема З. Фрейда, К. Абрахама, О. Ранк, Р. Закс. На думку психоаналітиків, міф є творчим людським проявом, який виникає в несвідомому через лібідо (Петрушкевич, 2008). Прояв цієї енергії відбувається на основі «Едіпового комплексу». У художніх творах відбувається приховування цієї енергії. Наприклад, образ батька та матері виражені символічно або фрагментовані на різні образи. Міф забезпечує потребу в насолоді через опосередковану реалізацію комплексу Едіпа. У цьому контексті звертаємо ува-

гу, що зміст несвідомого є витісненими інстинктами та бажанням зі свідомого. Своєю чергою, символіка міфологічного постає алегорією витісненого зі свідомості еротичного комплексу (Петрушкевич, 2008).

Зважаючи на вище зазначений матеріал, варто артикулювати, що міфологія тотожна до колективу, у межах якого вона функціонує. Вона є певним станом свідомості, що знімає або нейтралізує соціально-культурні бінарні опозиції. Міф забезпечує задоволення витісненого бажання. Психоеаналітичне осмислення міфу відбувається в праці «Тлумачення сновидінь» (Freud, 1900) З. Фрейда. У вказаній роботі дослідник аналізує міф про Едіпа та постулює ідею кореляції між змістом міфу та сновидінням невротиків. Засновник психоаналізу вважає, що міф дає змогу синтетично вивчати індивідуальну психіку та соціальний вимір. Це зумовлено тим, що міф охоплює взаємозв'язок гетерономних переживань та ціннісно-культурний фрейм певної спільноти. Він сприяє самопізнанню особи на онтогенетичному та філогенетичному рівнях (Freud, 1900).

Австрійський психоаналітик зазначає, що міф сприяє накопиченню та об'єднанню досвіду попередніх поколінь з метою їхньої інтеграції в модерні суспільства (Freud, 1900). Він зауважує, що давні міфи містять позачасову актуальність, оскільки стосуються універсальних проблем, які репрезентуються в долі, інцесті, любові, смерті, нарцисизмі. На думку З. Фрейда, міф має діалектичну природу, оскільки в ньому відбувається поєднання двох партикулярій, які регулюються компенсаторною функцією (Freud, 1900).

1909 року відбувається публікація праці «Сновидіння та міф» (Abraham & White, 1909/1912) К. Абрахама. У ній демонструється важливість не лише буквального, але й також символічного тлумачення міфів. Фокус дослідника спрямований на демонстрації сексуальної символіки в міфах та їхньому значенні. Вказаний науковець демонструє зв'язок між міфом та сновидінням на прикладі легенди про Прометея. У цьому міфі наявні імпліцитні та експліцитні змісти, які структурно та формально аналогічні до сновидіння. Тому міф являє собою фрагмент духовного життя народу, що латентно приховує його інфантильні бажання. Своєю чергою, процес витіснення спрямований на забуття особою фундаментального значення міфу анало-

гічно до того, як особа не може встановити істинне значення своїх снів. Зазначений психоаналітик вважає, що в міфі спостерігається дія первинних процесів «згущення» і «зсув», що відбувається в сновидді та маренні (Abraham & White, 1909/1912).

Психоеаналітичне осмислення міфології відбувається в книзі «Міф про народження героя. Досвід психологічного тлумачення міфів» (Rank, 1909/2004) О. Ранка. Автор вищезазначеної праці визначає різноманітні фактори та обставини, які впливають на героїзацію життя дитини. Австрійський психоаналітик виокремлює три групи міфів: народна ідея; принцип праспільноти; теорія «міграції». Дослідник вважає, що основна причина схожості або подібності різних міфів у народів світу зумовлена однаковими принципами психічного функціонування людини. Центральним продуцентом міфів постає фантазія. Міф є одним з типів параноїдальної освіти, оскільки він сприяє фрагментації та дифузії образу, який є монолітним у фантазії. Індивіди створюють міфи, повертаючись до своїх інфантильних фантазій. У міфі різним чином відбувається легітимація протистояння дитини з батьком (Rank, 1909/2004).

1916 року О. Ранк та Р. Закс опублікували колективну працю «Значення психоаналізу в науках про дух» (Rank, & Sachs, 1916). У ній відбувається аналітика впливу фантазії та несвідомих мотивів на формування образів чи символічних форм, які розкривають внутрішнє бажання. На думку дослідників, продукування міфів зумовлено згніченням джерел насолоди в реальності та потребою в їхній компенсації. Символізм у міфі постає основою відображення або вираження бажань. Сучасна епоха знецінює та редукує значення міфу. Один з аспектів цього полягає в прирівнюванні міфу та казки. Однак, остання лише доповнює міфологічний матеріал та допомагає підтвердити валідність його висновків. У міфі зосереджуються і акумулюються бажання та задоволення, які цензуровані в соціальному вимірі (Rank, & Sachs, 1916).

Розкривши значення та розуміння міфу в психоеаналітичному напрямі, пропонуємо перейти до розгляду проблематики міфу в рефлексіях засновника аналітичної психології К. Юнга. На його думку, центральним елементом несвідомого в людині постає архетип (Юнг, 1959/2018). Він охоплює в певну позачасову та історичну множину образів або ідей. Основні компоненти міфу (образи, ідеї,

структура) можуть відображатися в різних контекстах соціально-культурних процесів незалежно від темпу його розвитку. Поняття «архетип» використовується для позначення загальнолюдських та фундаментальних міфологічних елементів. Архетипи відображають зміст колективного несвідомого, розкриваючи первинні та універсальні образи чи ідеї. Вони віднаходять свою репрезентацію в міфах та казках. Останні забезпечують транслювання певних вічних прообразів від одного покоління до іншого (Юнг, 1959/2018).

Швейцарський представник аналітичної психології зазначає, що колективне несвідоме є частиною психіки, яка не визначається особистим досвідом (Юнг, 1959/2018). Архетипи, будучи елементами колективного несвідомого, ніколи не існували у свідомості індивіда, як наслідок вони мають спадковий характер. Вони є попередньо існуючою формою, яка відображається в різноманітних галузях знання, зокрема міфології; психології первісних людей; релігії; політиці; культурі (Jung, 1979). Первинний прообраз універсально проявляється на рівні форми в будь-яких соціально-культурних процесах, здійснюваних людиною. Останні надають архетипу контекстуального осмислення, тобто визначають його змістовний рівень. У цьому контексті потрібно розуміти, що людина не здатна повною мірою пізнати архетипи, оскільки їхній зміст завжди трансформується в сприйнятті індивідуальної свідомості (Jung, 1979).

К. Юнг не намагався пов'язати міфологічне з витісненим зі свідомого бажання та сексуальними комплексами, пропагуючи ідею колективного несвідомого (Menzhulin, 2021). Несвідоме постає сховищем історичного або асоціативних універсальних образів, а не витісненого бажання. Дослідник вважає, що міфологічне наявне в колективному, а не індивідуальному несвідомому. Пояснення міфу здійснюється не на основі індивідуального рівня розуміння та життя людини. Постулюється ідея історичного та колективного досвіду прояву певного міфу та його розуміння людиною на основі колективного несвідомого. На думку дослідника, психічний розвиток людини корелюється в зменшеній або скороченій формі з розвитком людства. Тому людина у своїй діяльності частково транслює історичний досвід на основі власних психічних переживань (Menzhulin, 2021).

У теорії Е. Касіраера оригінально здійснюється

тлумачення символічної природи міфу. 1925 року німецький філософ опублікував працю «Мова і міф» (Cassirer, 1925/1953). У ній автор зазначає, що однією з символічних форм постає міф. Останній є основним засобом впливу на формування цінностей та світогляду суспільства. Найчастіше політична міфотворчість виникає в процесі нестабільності різних елементів соціального виміру. Це зумовлено тим, що міф сприяє поясненню незрозумілих явищ та зменшує їхню суперечливість. Для представника неокантіанства функціональною універсалиєю життя людини постає символ. Він виступає медіатором між індивідом та навколишнім середовищем. Взаємодія символів слугує каталізатором виникнення культури. Людина мислить та сприймає себе лише за посередництва символічності (Cassirer, 1925/1953).

На думку Е. Касіраера, пізнання особливостей людини та світу уможливується на основі вивчення духовного. Воно включає в себе історію, релігію, міфологію та культуру. Тому зовнішній світ створений символічним універсумом, який легітимований певною спільнотою. У цьому контексті міф надає буття речам або предметам. Різноманітні сфери прояву культурного виміру індивіда постають тожданими у своєму походженні, незважаючи на відмінності свого вираження та форми. Символічна площина доповнює недосконалу людську природу та сприяє усвідомленню нею певних процесів (Cassirer, 1925/1953).

Німецький дослідник розрізняє традиційні та політичні міфи. Перші конструюються несвідомо на основі вільної уяви. Своєю чергою, другі продукуються свідомо та з конкретною метою. Створення політичного міфу сприяє маніпуляції свідомістю. На думку німецького дослідника, основною характеристикою модерних міфів постає превалювання містичності над семантикою в слові. Е. Касіраер написав працю «Техніка сучасних політичних міфів» (Cassirer, 1946) 1946 року. У ній дослідник вивчає міфи як один з ключових компонентів політичної культури спільноти. Вказана праця є частиною книги «Міф про державу» (Cassirer, 1946). Німецький філософ зауважує, що основним каталізатором Другої світової війни постає неможливість протистояти впливу політичних міфів на формування соціального виміру та свідомості індивідів (Cassirer, 1946).

Представник неокантіанства зазначає, що

міфу властива подвійна природа (Васіу, 2018). З одного боку, він концептуально формалізований і нехаотичний. З іншого, він не є раціональним, оскільки виходить за межі розуму та його сприйняття. Мова й міф дають змогу виражати свої враження та переживання стосовно елементів або предметів світу. Вони визначають особливості свідомості людини. Міф сприяє формуванню духовного виміру індивіда. На думку дослідника, через міфологію відбувається розуміння специфіки мови та історії певного народу. Міф визначає всі інші сфери діяльності людини, зокрема релігію, науку, моральність, мистецтво, право. Світ пізнається завдяки поняттям або їхній взаємодії завдяки символічним формам мови (Васіу, 2018).

На думку Е. Касіра, міф постає синтезом логічного й алогічного (Cassirer, 1925/1953). Тому міф є діалектичним і надає відчуття соціальної приналежності та ідентичності. Основна проблема символізації світу полягає в намаганні людей надати своєму міфу статусу гегемона. Унаслідок цього виникають війни та протистояння, які спрямовані на утвердження превалювання певного типу символічного порядку. Міф являє собою закрити та певним чином впорядковану систему, яка визначає власне розуміння істини. Зважаючи на це, відображення людини у світі відбувається крізь призму її інтегрованості в міф, створений державою або колективом осіб (Cassirer, 1925/1953).

У середині ХХ століття можна вважати новаторською концепцію розуміння модерних міфів, запропоновану Р. Бартом. У праці «Міфології» (Barthes, 1957/1972), яка була опублікована 1957 року, французький філософ описує не світ, а міф, тобто соціально деформований образ світу. Він здійснює критику естетики завершеності міфу на рівні ідеологічних оцінок. Французький дослідник у своїй діяльності не долає завершеності на рівні інтуїтивних переживань, але він зазначає, що повнота сенсу первинного світу викривлюється вторинною ідеологічною формою. На його думку, функція міфу полягає у відчуженні реальності, тобто відчутті відсутності предметів. Міф сприяє втраті сенсу та увиразненню форми (Barthes, 1957/1972).

Р. Барт зазначає, що первісні міфи є синтагматичним розробленням фундаментальних опозицій культури (Легеза, 2019). Вони дають логічну модель для вирішення певного протиріччя, як наслідок такі міфи потребують зв'язного та художньо-

оформленого сюжету. На противагу сучасні міфи не прагнуть подолати протиріччя, а натуралізувати чи виправдати їх. До основних ознак сучасних міфів французький філософ зараховує такі: множинність; несистемність; безсюжетність. Вказані характеристики міфу унеможливають його художнє втілення (Легеза, 2019).

На думку представника структуралістського підходу, поняття «міф» осмислюється подвійним чином, тобто має дуалістичну природу (Barthes, 1957/1972). З одного боку, вищевказана категорія постає як система міфів (мовне розуміння). З іншого, цей феномен є наукою про міфи (метамовне розуміння). Французький філософ вважає, що міфом може бути все, оскільки соціальний світ сугестивний, тому кожен предмет може перейти в мовленнєвий стан та засвоюватися суспільством. Універсальний характер метамови дає змогу подолати первинність речі та забезпечити її трансформацію, багатолікість і мінливість. Динамічність речей уможливується через втрату ними своєї первинності, тобто підведення всіх речей під штучний знаменник (Barthes, 1957/1972).

На противагу вторинний метамовний знак-міф не має чіткого розмежування, як наслідок означуване та означник можуть здійснювати взаємний перехід (Barthes, 1957/1972). Останні є двома іпостасями одного об'єкту. У міфі означник постає змістом та формою водночас. Міф перетворює сенс або зміст на пусту паразитарну форму, яка наповнюється новим ідеологічним змістом. У бартівській діалектиці «відчуження-привласнення» простежується прудонівське її розуміння в розрізі крадіжки: міф завжди здійснює крадіжку мови. На асоціативно-метафоричному рівні значення міфу через свою багатолікість постає пропелером, де означник постійно може поставати змістом, формою, мовою об'єктом або метамовою (Barthes, 1957/1972).

Р. Барт виокремлює два способи боротьби з міфом. Перший спосіб полягає в критичній демістифікації і розвінчуванні міфу (Barthes, 1957/1972) задля того, щоб подолати історично-ідеологізоване (міфологічне) уявлення про певні соціально-культурні процеси. Другий спосіб полягає в міфологізації або створенні штучного міфу. Це означає, що для подолання міфу, який викрадає мову, потрібно позбавити його мовного фундаменту (Barthes, 1957/1972). Додатково звертаємо увагу, що тезова характеристика вищевказаних підходів розумін-

ня міфу наявна в додаткових матеріалах (див. додаток №1).

Як результат, здійснивши загальну характеристику розуміння міфу представниками різних науково-дослідницьких напрямів, пропонуємо простежити спільні та відмінні риси між їхніми теоретичними напрацюваннями на основі таких індикаторів: «спрямованість дослідження»; «визначення міфу»; «загальні положення міфу»; «оцінка значення міфу»; «сфера знань дослідження». У процесі аналітики за першим індикатором було з'ясовано, що дослідження всіх охарактеризованих інтелектуалів має гібридну структуру, тобто охоплює теоретичний та практичний виміри. Незважаючи на це, у наукових розвідках вище вказаних дослідників наявне відмінне співвідношення теоретичного та практичного вимірів. Наприклад, у напрацюваннях Б. Маліновського, Дж. Фрейзера, К. Леві-Строса емпіричний компонент превалює над теоретичним. Своєю чергою, у дослідженнях Е. Касірера, Р. Барта, К. Юнга та психоаналітиків теоретична площина домінує над практичною.

За другим індикатором було визначено, що всі дослідники вважають міф певною семіотичною системою, яка транслює змісти. Однак, цей індикатор продемонстрував, що кожен з дослідників здійснює власний унікальний акцент у визначенні поняття «міф». Вказана відмінність зумовлена різними підходами та цілями у вивченні міфів дослідниками. Аналітика на основі третього індикатора засвідчила, що всі теоретики міфу вважають його центральним елементом функціонування та розуміння соціально-культурного виміру. Наприклад, усі представники психоаналізу вважають міф породженням несвідомого або витісненого бажання; Е. Касірер та Р. Барт звертають увагу на маніпулятивний та штучний характер політичного міфу; К. Леві-Строс та К. Юнг апелюють до структурно-формальної універсальності міфу.

Четвертий індикатор проілюстрував, що в усіх досліджуваних теоріях відбувається позитивна та продуктивна оцінка традиційних міфів у дослідницькому вимірі та розвитку соціально-культурних спільнот. Незважаючи на це, Р. Барт та Е. Касірер розширюють розуміння міфів на ортодоксальні та модерні. Останній тип міфів на думку інтелектуалів негативно та деструктивно впливає на ціннісно-світоглядні орієнтації суспільства. Це демонструє часткову відмінність їхніх поглядів від візії

інших дослідників. За останнім індикатором було з'ясовано, що різні дослідники належать до таких дослідницьких напрямів: антропологія — Б. Маліновський, Дж. Фрейзер, К. Леві-Строс; психоаналіз — З. Фройд, О. Ранк, К. Абрахам, Р. Закс; аналітична психологія — К. Юнг; філософія — Е. Касірер; структуралізм — Р. Барт. Незважаючи на наявність певних спільних напрямів діяльності дослідників, у них спостерігаються певні внутрішні відмінності. Наприклад, Б. Маліновський — представник функціональної антропології; Дж. Фрейзер — соціальної антропології; К. Леві-Строс — структурної етнології; Р. Барт — філософського напрямку структуралізму.

Отже, у межах цього дослідження було продемонстровано, що поняття «міф» має міждисциплінарний характер та вивчається в таких галузях знання: антропологія, соціологія, етнологія, психоаналіз, аналітична психологія, структуралізм. Розкрито, що в залежності від сфери дослідження проблематика міфу може стосуватися різноманітних аспектів соціально-культурного виміру, зокрема релігії, магії, політики, культури, поведінки, бажань та установок індивіда. З'ясовано, що в кожній з досліджуваних теорій наявне власне оригінальне розуміння міфу та міфології. Наприклад, Б. Маліновський визначає міф як певний тип реальності, який переживає людина. Своєю чергою, Дж. Фрейзер зазначає, що міф являє собою фікцію, яка сприяє передачі традицій та досвіду попередніх поколінь. Представник структуралізму К. Леві-Строс осмислює міф крізь призму загальної несвідомої структури, яка функціонує у світогляді різних осіб. Психоаналітики мислять міф як несвідомий феномен, що приховує інфантильні бажання та потяги. Засновник аналітичної психології К. Юнг вважає міф сукупністю архетипів колективного несвідомого. Е. Касірер осмислює міф у розрізі символічного, що надає індивіду розуміння світу. Структураліст Р. Барт вважає, що міфи сприяють девіації світу та ідеологізації мислення людини.

У науковій розвідці було здійснено порівняльний аналіз теоретичних концепцій міфу, на основі чого були виявлені такі їхні спільні ознаки: міф постає ядром соціально-культурного розвитку і його передачі наступним поколінням; міф забезпечує формування ціннісно-світоглядних орієнтацій людини; усі дослідники вважають, що міф долає соціальні суперечності та колізії. На противагу

компаративний аналіз засвідчив такі відмінні риси різних підходів до вивчення міфу: особливості дефініювання; телеологію або цілепокладання; дослідницький фокус; сферу або галузь знань, де відбувається вивчення цього феномену; різне теоретичне осмислення поняття. Визначено, що вищевказані відмінності осмислення міфу пов'язані з різними дослідницько-методологічними векторами або стратегіями вивчення цього феномену. Розкрито наявність значної кількості спільних ознак розуміння та вивчення міфу в різних галузях знання,

незважаючи на їхню первинну партикулярність.

Узагальнюючи, звертаємо увагу, що здійснене дослідження може використовуватися представниками різних гуманітарних галузей знання задля вивчення таких проблем: методології або підходів дослідження міфів; особливостей місця та ролі міфу в антропології, психології, культурології; основних викликів та ризиків, пов'язаних з виникненням штучних політичних міфів в Україні; особливостей впливу міфів на формування соціально-культурного виміру в практичній площині.

Література:

- Леві-Строс, К. (2001). Міт та значення. *Антологія світової літературно-критичної думки XX ст.* (М. Маєрчик, переклад; pp. 446–462). Літопис. Відновлено з https://shron1.chtyvo.org.ua/Levi-Strauss_Claude/Mit_ta_znachennia.pdf
- Легеза, О. (2019). Концепція міфу у творчості Ролана Барта. *Вісник Львівського університету. Серія філософсько-політологічної студії*, (23), 54–59. Відновлено з http://fps-visnyk.lnu.lviv.ua/archive/23_2019/9.pdf
- Петрушкевич, М. (2008). Міфологічний горизонт класичного психоаналізу. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія: Філософія*, (3), 93–101. Відновлено з http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nznuoafs_2008_3_11
- Севрук, К. (2024). Міф як об'єкт дослідження лінгвістики та суміжних наук. *Наукові розвідки студентів факультету іноземної філології Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди: збірник тез наукових доповідей*, (5), 64–66. Відновлено з <https://dspace.hnpu.edu.ua/handle/123456789/16343>
- Титар, О. В. (2008). Логіка міфу та логіка науки в сучасній культурі. *Вісник Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна. Теорія культури і філософія науки*, (803), 138–142.
- Ткачук, Д. В. (2021). Міфологізм у новітній зарубіжній літературі. *Збірник наукових праць студентів та магістрантів Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка*, (15), 75. Відновлено з <https://meridian.kpnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/05/Zb-stud-K-PNU-2021-v15.pdf#page=75>
- Юнг, К. Г. (2018). *Архетипи й колективне несвідоме* (К. Котюк, переклад). Астролябія. (Original work published in 1959)
- Abraham, K., & White, W. A. (1912). Dreams and myths. A study in race psychology. *The Journal of Nervous and Mental Disease*, 39(7), pp. 475–482. DOI: <https://doi.org/10.1097/00005053-191207000-00012>
- Baciu, C. (2018). The meaning of political myth in Ernst Cassirer. *Institute of Philosophy and Psychology*. Retrieved from https://cogito.ucdc.ro/nr_2/6%20-%20Claudiu%20Baciu%20-%20THE%20MEANING%20OF%20POLITICAL%20MYTH%20IN%20ERNST%20CASSIRER.pdf
- Barthes, R. (1972). *Mythologies*. Noonday. (Original work published in 1957)
- Cassirer, E. (1946). *The Myth of the State*. Yale University Press G. Cumberlege, Oxford University Press.
- Cassirer, E. (1953). *Language and Myth*. Dover Publications. (Original work published in 1925)
- Cook, A. (1976). Lévi-Strauss and Myth: A Review of Mythologiques [Review of *Mythologiques; The Raw and The Cooked.; From Honey to Ashes.; L'Origine des manières de table.; L. Homme nu.; The Savage Mind.*, by C. Lévi-Strauss, R. C., H. A., O. M. T., H. N., & S. M.]. *MLN*, 91(5), 1099–1116. DOI: <https://doi.org/10.2307/2907118>
- Frazer, J. G. (2012). *Golden Bough*. Barnes & Noble, Incorporated. (Original work published in 1890)
- Freud, S. (1900). *Die Traumdeutung*. F. Deuticke.
- Jung, C. G. (1979). *Aion: Researches into the phenomenology of the self* (2nd ed.). Princeton University Press.
- Lévi-Strauss, C. (1962). *La pensée sauvage*. Plon.
- Lévi-Strauss, C. (1963). *Structural anthropology*. Basic Books.
- Malinowski, B. (1926). *Myth in primitive psychology*. K. Paul, Trench, Trubner & Co., Ltd.

- Menzhulin, V. (2021). Sigmund Freud and Carl Jung on Myths and Archetypes of the Collective Unconscious: Unnoticed Similarity. *NaUKMA Research Papers in Philosophy and Religious Studies*, 8, pp. 25–37. DOI: <https://doi.org/10.18523/2617-1678.2021.8.25-37>
- Omelchenko, V. (2021). On the question of modern myths. Political myth as applied mythology. *Sophia. Human and Religious Studies Bulletin*, 17(1), 44–50. DOI: <https://doi.org/10.17721/sophia.2021.17.9>
- Pillai, A. A., & Kaushal, D. U. (2021). Myth Theory: A Study towards Mythic Tale and It's Reach in Today's Life. *Smart Moves Journal Ijellh*, 8–21. DOI: <https://doi.org/10.24113/ijellh.v9i9.11162>
- Rank, O. (2004). *The Myth of the Birth of the Hero: A Psychological Exploration of Myth*. Johns Hopkins University Press. (Original work published in 1909)
- Rank, O., & Sachs, H. (1916). *The significance of psychoanalysis for the mental sciences* (C. Rockwell Payne, Trans.). The Nervous and mental disease publishing company.
- Siedin, O. (2021). Revealing the Rationality of Myth: Contribution of Bronislaw Malinowski. *Studia Polsko-Ukraińskie*, 8, 165–178. DOI: <https://doi.org/10.31338/2451-2958spu.8.12>

References:

- Abraham, K., & White, W. A. (1912). Dreams and myths. A study in race psychology. *The Journal of Nervous and Mental Disease*, 39 (7), pp. 475–482. DOI: <https://doi.org/10.1097/00005053-191207000-00012>
- Baciu, C. (2018). The meaning of political myth in Ernst Cassirer. *Institute for Philosophy and Psychology*. Retrieved from https://cogito.ucdc.ro/nr_2/6%20-%20Claudiu%20Baciu%20-%20THE%20MEANING%20OF%20POLITICAL%20MYTH%20IN%20ERNST%20CASSIRER.pdf
- Barthes, R. (1972). *Mythologies*. Noonday. (Original work published in 1957)
- Cassirer, E. (1946). *The Myth of the State*. Yale University Press G. Cumberlege, Oxford University Press.
- Cassirer, E. (1953). *Language and Myth*. Dover Publications. (Original work published in 1925)
- Cook, A. (1976). Lévi-Strauss and Myth: A Review of *Mythologiques* [Review of *Mythologiques; The Raw and The Cooked.; From Honey to Ashes.; L'Origine des manières de table.; L. Homme nu.; The Savage Mind.*, by C. Lévi-Strauss, R. C., H. A., O. M. T., H. N., & S. M.]. *MLN*, 91(5), 1099–1116. DOI: <https://doi.org/10.2307/2907118>
- Frazer, J. G. (2012). *Golden Bough*. Barnes & Noble, Incorporated. (Original work published in 1890)
- Freud, S. (1900). *Die Traumdeutung*. F. Deuticke. (in German)
- Jung, C. G. (1979). *Aion: Researches into the phenomenology of the self* (2nd ed.). Princeton University Press.
- Jung, C. G. (2018). Arkhetypy i kolektyvne nesvidome [Archetypes and collective unconscious] (K. Kotiuk, Trans.). Astroliabiia. (Original work published in 1959) (in Ukrainian)
- Leheza, O. (2019). Kontsepsiia mifu u tvorchosti Rolana Barta [Concept of myth in works of Roland Barthes]. *Visnyk Lvivskoho universytetu. Seriiia filozofsko-politolohichni studii*, (23), pp. 54–59. Retrieved from http://fps-visnyk.lnu.lviv.ua/archive/23_2019/9.pdf (in Ukrainian)
- Lévi-Strauss, C. (1962). *La pensée sauvage*. Plon.
- Lévi-Strauss, C. (1963). *Structural anthropology*. Basic Books.
- Lévi-Strauss, C. (2001). Mit ta znachennia [Myth and sense]. *Antolohiia svitovoi literaturno-krytychnoi dumky dvadtsiatogo stolittia* (M. Maiierchuk, Trans.; pp. 446–462). Litopys. Retrieved from https://shron1.chtyvo.org.ua/Levi-Strauss_Claude/Mit_ta_znachennia.pdf (in Ukrainian)
- Malinowski, B. (1926). *Myth in primitive psychology*. K. Paul, Trench, Trubner & Co., Ltd.
- Menzhulin, V. (2021). Sigmund Freud and Carl Jung on Myths and Archetypes of the Collective Unconscious: Unnoticed Similarity. *NaUKMA Research Papers in Philosophy and Religious Studies*, 8, pp. 25–37. DOI: <https://doi.org/10.18523/2617-1678.2021.8.25-37>
- Omelchenko, V. (2021). On the question of modern myths. Political myth as applied mythology. *Sophia. Human and Religious Studies, Bulletin* 17(1), pp. 44–50. DOI: <https://doi.org/10.17721/sophia.2021.17.9>
- Petrushkevych, M. (2008). Mifolohichni horyzont klasychnoho psykhoanalizu [Mythological horizon of classical psychoanalysis]. *Naukovi zapysky Natsionalnoho universytetu "Ostrozka akademiia"*. *Seria: Filosofiia*, (3), pp. 93–101. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nznuoafs_2008_3_11 (in Ukrainian)
- Pillai, A. A., & Kaushal, D. U. (2021). Myth Theory: A Study towards Mythic Tale and It's Reach in Today's Life. *Smart*

- Moves Journal Ijellh*, pp. 8–21. DOI: <https://doi.org/10.24113/ijellh.v9i9.11162>
- Rank, O. (2004). *The Myth of the Birth of the Hero: A Psychological Exploration of Myth*. Johns Hopkins University Press. (Original work published in 1909)
- Rank, O., & Sachs, H. (1916). *The significance of psychoanalysis for the mental sciences* (C. Rockwell Payne, Trans.). The Nervous and mental disease publishing company.
- Sevruk, K. (2024). Mif yak ob'iekt doslidzhennia lnhvistyky ta sumizhnykh nauk [Myth as an object of Research in Linguistics and related sciences]. *Naukovi rozvidky studentiv fakultetu inozemnoi filolohii Kharkivskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni H. S. Skovorody: zbirnyk tez naukovykh dopovidey*, (5), pp. 64–66. Retrieved from <https://dspace.hnpu.edu.ua/handle/123456789/16343> (In Ukrainian)
- Siedin, O. (2021). Revealing the Rationality of Myth: Contribution of Bronislaw Malinowski. *Studia Polsko-Ukraińskie*, 8, pp. 165–178. DOI: <https://doi.org/10.31338/2451-2958spu.8.12>
- Tkachuk, D. V. (2021). Mifolohizm u novitnii zarubizhni literaturi [Mythologism in modern foreign literature]. *Zbirnyk naukovykh prats studentiv ta mahistrantiv Kamianets-Podil'skoho natsionalnoho universytetu imeni Ivana Ohiiienka*, (15), p. 75. Retrieved from <https://meridian.kpnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/05/Zb-stud-K-PNU-2021-v15.pdf#page=75> (in Ukrainian)
- Tytar, O. V. (2008). Lohika mifu ta lohika nauky u suchasni kulturi [Logics of myth and logics of sciences in modern culture]. *Visnyk Kharkivskoho natsionalnoho universytetu im. V.N. Karazina. Teoriia kultury i filosofii nauky*, (803), pp. 138- 142. (in Ukrainian)

Додаток №1

Загальна характеристика розуміння міфу

№	Дослідник	Дефініція міфу	Характеристика
1	Б. Маліновський	Міф — реальність, яку ми переживаємо.	Міф являє собою мовне відображення первісної соціально-культурної реальності. Дуалізм функцій: соціальна та сакральна.
2	Дж. Фрейд	Міф — фікція, що забезпечує успадкування традицій і аксіології.	Міф надає розуміння ритуалу, оскільки є його словесним вираженням. Міф частково наділений магією.
3	К. Леві-Строс	Міф — універсальна несвідома структура, що забезпечує тотожність мислення індивідів.	Міф завжди містить бінарні опозиції. Міф містить медіатори, що локалізують напругу протиріччя. Міф належить до мовних та позамовних явищ.
4	З. Фройд	Міф — феномен, який виникає в несвідомому через лібідо.	Наявність взаємозв'язку між міфом та сновиддям невротиків. Міф відображає взаємодію індивідуальних та колективних психічних елементів.
5	К. Абрахам	Міф — фрагмент життя народу, який приховує його дитячі потяги чи бажання.	Міф символічно репрезентує несвідому та витіснену сексуальну енергію. Міф має зв'язок з сновиддям, оскільки йому притаманні «згущення» та «зсув».

6	О. Ранк, Р. Закс	Міф — певний тип параної, що призводить до розщеплення образу.	Змістовна схожість різних міфів пов'язана з однако- вим функціонуванням психічного апарату. Індивіди створюють міфи на основі власних фан- тазій та функціонування уявного. Згнічення бажання сприяє створенню міфів.
7	К. Юнг	Міф — сукупність архетипів, на- явних у колективному несвідомо- му.	Міф проявляється в історично-культурному досвіді певної спільноти. Міф та його образи мають контекстуально неви- черпний і позачасовий характер.
8	Е. Касіреп	Міф — основа символічного пізнання світу спільнотою.	Міф надає буття речам та предметам. Традиційні міфи виникають несвідомо на осно- ві уяви. Політичні міфи є штучно створеними для маніпулювання свідомістю. Міфологічний символ — посередник між людиною та соціальним середовищем.
9	Р. Барт	Міф — соціально викривлений образ світу.	Міф завжди ідеологізований. У міфі форма превалює над змістом. Міфом може бути будь-що, оскільки світ сугестив- ний.

Oles Dovhanyk

Peculiarities of understanding myth in the theories of intellectuals of the late 19th and early 20th centuries

Abstract. The article reveals the multifaceted understanding of myth and the peculiarities of its definition in various fields of knowledge by the following researchers: B. Malinowski, J. Fraser, C. Lévi-Strauss, S. Freud, K. Abraham, A. Rank, R. Sachs, C. Jung, E. Cassirer, and R. Barthes. The study identifies the central components of myth and their role in the construction of the social dimension. The specifics of the understanding of myth in the theories of researchers were clarified through the use of the following methods and approaches: critical-analytical, typological, comparative, historical, and systemic. The study establishes that myth is a central component of the formation of the symbolic human plane. It is revealed that myth is an interpretive frame of the surrounding world for different groups or communities. The variability of the internal content of the myth in accordance with the socio-cultural transformations of society is identified.

In this research, for the first time, we have carried out a comprehensive interdisciplinary theoretical review and analysis of various approaches to understanding the myth in humanitarian knowledge. This contributes to the formation of a systematized view of the meaning and place of myth in the socio-cultural dimension.

Keywords: myth, archetype, interdisciplinarity, mythological thought, cultural dimension, political myth, cultural problems, cultural practices.